

Toekomst wijzen

Toon Osaer

Boekenwurmen en kamergeleerden. Ziedaar het klassieke beeld van 'de' theoloog, beeld dat niet meteen wordt doorbroken als je in Leuven een theoloog van vlees en bloed opzoekt. De leden van de faculteit Godgeleerdheid houden kantoor in kleine kamertjes in de prachtige Maurits-Sabbebibliotheek. Letterlijk tussen de boeken, 1.200.000 stuks. Maar vergis u niet. Ze weten toch wel wat zich daarbuiten afspeelt.

GODGELEERDEN - en er studeerden er heel wat af de voorbije jaren - komen tegenwoordig terecht in heel verscheiden werkteerijnen, lang niet altijd in een kerkelijke of pastorale omgeving. Sommigen zijn zelfs politiek actief of mengen zich met overtuiging in het maatschappelijke debat. En dat is meer dan nodig, nu religie almaar vaker wordt afgeschilderd als bron van geweld en onverdraagzaamheid, of verdrongen wordt naar de privéfeer.

Ook de aankomende academici laten zich hierbij niet onbetuigd. Een van die *youngsters* is Jürgen Mettepenningen. Hij schreef *Kerk midden on(eli)ners*, een boekje over de plaats van christenen in de samenleving. En hij roert zich af en toe in de media, als het gaat over Kerk en samenleving. Aanleiding voor een gesprek over de maatschappelijke opdracht van theologen en hun rol in onze Kerk.

Na een lichte aarzeling steekt hij van wal. „Theologen staan als het ware tussen Kerk en maatschappij. Ze proberen vooreerst te

duiden wat de Kerk met haar standpunten eigenlijk bedoelt. Wat ze aan de mensen te zeggen heeft, pogen zij uit te leggen en inzichtelijk te maken. Omgekeerd hebben zij de taak om wat leeft in de bredere samenleving aan debatten, ontwikkelingen, verlangens te vertolken in de Kerk. Niet alleen signaleren, maar tegelijk ook doordenken, en op die manier binnenbrengen in de theologie en het kerkelijke milieu.”

Valt een theoloog dan niet tussen twee stoelen? „Als theoloog sta je met beide voeten in beide werelden. Almaar meer theologen zijn leek. Zij ervaren in hun eigen leven, relatie en engagement hoe onze samenleving evolueert. Ze voelen dus heel goed aan wat mensen beroert en dient meegevoerd in het theologische nadenken. Wat moet gedistilleerd worden voor de Kerk? Hoe kan de Kerk inspelen op ontwikkelingen in de samenleving?”

„Een katholieke godgeleerde is echter pas theoloog, als hij in de traditie van de Kerk gaat staan. En in die zin loyaal is. Wie zich voort-

durend afzet tegen de Kerk, of er aanhoudend op schimpt, kan zich bezwaarlijk zo noemen. Wezenlijk is zijn taak gelegen in vertolking. Is hij bezig met de vertolking van wat de Kerk over dat geloof zegt, zodat de mensen goed begrijpen wat de Kerk denkt. Anderzijds vertolkt hij wat het volk Gods aan het instituut heeft te zeggen. Zijn kader is zijn kennis van het onderzoek naar de bronnen van het geloof en de manieren waarop dat geloof zich uitte.”

Durven spreken

Een voorbeeld? „Een van de grote problemen vandaag is dat mensen de taal van de liturgie niet langer begrijpen. Ze weten zelfs niet meer waarvoor de symbolen staan. Dat komt omdat ze niet meer binnen die traditie staan. Ze staan er als vreemden tegenover. Dat maakt het vooral jonge mensen erg moeilijk, wanneer ze kennis willen maken met en openstaan voor het christendom en het geloof. Wanneer ze een kerk be-

trieden, stappen ze een vreemde wereld binnen. Het is een pijnpunt in onze samenleving en het mag gesignaleerd aan het instituut. Als theoloog mag ik me evenwel niet beperken tot louter aanwijzen. Ik moet me ook inspannen om - als deel van die Kerk - constructief loyaal na te denken over hoe het dan wel zou moeten. Dat wil niet zeggen dat we de Kerk alleen maar moeten verdedigen. Theologen hebben ook een kritische proactieve rol.”

En dat is niet steeds een comfortabele positie, weet de kerkhistoricus. „Het gaat inderdaad soms koste van veel onbegrip en de eigen positie. Iemand als Yves Congar, nu algemeen erkend als een groot theoloog, heeft er lang onder geleden dat hij niet werd begrepen. Heel wat theologen moesten voor hun rehabilitatie wachten op het Tweede Vaticaans Concilie. Dit neemt niet weg dat onze tijd nood heeft aan profeten. Niet om de toekomst te voorspellen, maar om vooruit te denken vanuit de situatie waarin we ons nu bevinden. Dat is onze roeping.

En dat gebeurt wellicht te weinig, omdat we aan de universiteit eerst en vooral wetenschappelijk moeten renderen met nieuwe publicaties. Al staat ook de universiteit natuurlijk onder druk, wil ze internationaal meetellen.”

Toch neemt de theoloog de handschoen op en schrijft een boekje zonder voetnoten over Kerk vandaag? „We moeten als theoloog die tijdsgeest goed aanvoelen en van daaruit durven nadenken over de identiteit van de Kerk. Het boek is een oproep om als Kerk midden de mensen te staan. Tussen diegenen die zappen en surfen in het leven, op allerlei vlakken: relaties, werk, ontspanning. In een wereld waar alles vlug en snel dient gezegd. We mogen ons verhaal niet offeren aan die manier van samenleving. We moeten wel op een bepaalde manier inspelen op de tijdsgeest en zoeken waarvoor mensen kunnen openstaan. Naar aanknopingspunten speuren om onze boodschap te vertolken.”

Is dat voldoende, willen we tot slot weten. „Ik houd ook een pleidooi voor een Kerk die niet louter aanwezig is, maar ook durft te spreken. Vanuit de inspiratie die ons drijft, vanuit die eigen boodschap inspelen op de situaties waarmee we worden geconfronteerd. In die zin zie ik zeker toekomst voor onze Kerk. Nederigen toch zelfbewust, want we mogen fier zijn op ons geloof. We hebben iets te zeggen en dat mag dan ook klinken!”

Met zijn boekje schreef de auteur uiteraard niet de definitieve analyse met receptenboek. Het bevat wel uitgesproken meningen als aanzet tot discussie en verder nadenken. Jürgen Mettepenningen, *Kerk midden on(eli)ners*, Uitgeverij Averbode, Averbode, 2006, 176 blz., 14,95 euro, ISBN 90 317 2384 3.

Jürgen Mettepenningen: 'Theologen vandaag moeten hun werkkamer uit, de straat op.' © Hugo Maris

In gesprek

Mettepenningens boek verschijnt in de reeks *Christenen in dialoog* van uitgeverij Averbode. „Daarmee willen we het intellectuele debat van christenen onderling en met de bredere samenleving ondersteunen”, aldus uitgever Filip Noël. „Het is onze bedoeling om in elk boekje, dat in omvang bewust beperkt werd gehouden, een bepaald actueel thema te behandelen. We streven een academisch niveau na, maar leesbaar voor een breed publiek.”

Gilbert Van Belle van de K.U. Leuven is lid van de begeleidende redactieploeg. Hij verduidelijkt: „We willen inpikken op onderwerpen en problemen die zich opdringen in de hedendaagse samenleving en die in de media uitvoerig aan bod komen. Wij streven een verhelderende en informatieve reflectie na in een open en opbouwende stijl vanuit de christelijke mens- en wereldvisie.”

Meer weten? Surf u dan naar www.averbode.be/christenenindialoog.